

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2003/60
Karar Sayısı : 2008/97
Karar Günü : 2.5.2008
R.G. Tarih-Sayı :30.05.2009-27243

İPTAL DAVASINI AÇAN: Anamuhalefet Partisi (Cumhuriyet Halk Partisi) TBMM Grubu Adına Grup Başkanvekilleri Oğuz OYAN, Mustafa ÖZYÜREK, Haluk KOÇ ve 129 Milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 1.5.2003 günlü, 4856 sayılı "Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un;

1) 2. maddesinin (h) bendinin,

2) 42. maddesinin (d) bendi ile değiştirilen 14.7.1965 günlü, 657 sayılı "Devlet Memurları Kanunu'nun (I) sayılı "Ek Gösterge Cetveli"nin "II Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendinin,

3) Geçici 2. maddesinin üçüncü fıkrasının,

4) 44. maddesinin (a) bendinin,

Anayasa'nın 2., 10. ve 11. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

1.5.2003 günlü, 4856 sayılı "Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un iptali istenilen kuralları içeren maddeleri şöyledir:

1) "MADDE 2.- Çevre ve Orman Bakanlığının görevleri şunlardır:

a) Çevrenin korunması, kirliliğinin önlenmesi ve iyileştirilmesi için prensip ve politikalar tespit etmek, programlar hazırlamak; bu çerçevede, araştırmalar ve projeler yapmak, yaptırmak, bunların uygulama esaslarını tespit etmek, uygulanmasını sağlayacak tedbirleri almak.

b) Çevrenin korunması ve kirliliğinin önlenmesi amacıyla ülke şartlarına uygun olan teknolojiyi belirlemek, bu maksatla kurulacak tesislerin vasıflarını tespit etmek.

c) Ülke şartlarına uygun olan çevre standartlarını Türk Standartları Enstitüsü ile birlikte belirlemek, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak.

d) Atık ve yakıtlar ile ekolojik dengeyi bozan, havada, suda ve toprakta kalıcı özellik gösteren kirleticilerin çevreye zarar vermeyecek şekilde bertaraf edilmesi için denetimler yapmak; ülke genelinde tüm uygulayıcı kurum ve kuruluşların bu konudaki taleplerini değerlendirerek sonuçlandırmak; ülkenin atık yönetimi politikasını belirlemek ve bu konuda gerekli tedbirleri almak; tehlikeli hallerde veya gerekli durumlarda faaliyetlerin durdurulması ile ilgili usul ve esasları yönetmelikle belirlemek.

e) Çevrenin korunması ve kirliliğinin önlenmesi için çevre standartları ve ekolojik kriterler esas olmak üzere her türlü analizi, ölçüm ve kontrolleri gerçekleştirmek amacıyla laboratuvar kurmak, kurdurmak ve denetimlerini yapmak veya mevcut kamu kurum ve kuruluşlarının laboratuvarlarından yararlanmak.

f) Ülkedeki kirlenme konuları ile kirlenmenin mevcut olduğu veya olması muhtemel bölgeleri ve sektörleri tespit etmek ve izlemek, bu problemlerin teknik, idari ve finansman bakımından çözümünü sağlayan kaynağın bulunmasıyla ilgili çalışmaları yönetmek veya yönlendirmek.

g) Sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde, çevreye olumsuz etki yapabilecek her türlü plan, program ve projenin, fayda ve maliyetleriyle çevresel olguların ortak bir çerçeve içinde değerlendirilmesini gerçekleştirecek çevresel etki değerlendirmesi ve stratejik çevresel değerlendirme çalışmasının yapılmasını sağlamak, bu çalışmaları denetlemek ve izlemek.

h) Dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların birarada düşünülmesine imkan veren rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere, kalkınma planları ve bölge planları temel alınarak çevre düzeni planlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak, uygulanmasını sağlamak.

i) Hayvanların korunmasına yönelik çalışmaları, ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşların işbirliği ile yapmak, yaptırmak, bu konuda yürütülen faaliyetleri desteklemek, denetlemek ve denetlenmesini sağlamak.

i) Çevre konusunda görev verilmiş olan özel kuruluşlar ile kamu kurum ve kuruluşları arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak; bu konuda faaliyette bulunan gönüllü kuruluşları yönlendirmek, desteklemek ve bakanlıklar arası işbirliği esaslarını yönetmelikle belirlemek.

j) Çevreye olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti ülke bütününde izlemek ve denetlemek.

k) Çevre uygulamalarına etkinlik kazandırmak için başta mahalli idareler olmak üzere, sürekli bir eğitim programı uygulamak, bu amaçla yapılan eğitim faaliyetlerini izlemek, desteklemek, yönlendirmek, çevre bilincini geliştirmek ve çevre problemleri konusunda kamuoyu araştırmaları yapmak.

l) Çevre ve orman konularında uluslararası düzeyde sürdürülen çalışmaların izlenmesi ve bunlara katkıda bulunulması amacıyla ulusal düzeyde yapılan hazırlıkları ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde yürütmek ve bu çalışmalara Türkiye'nin iştirakine ilişkin koordinasyonun sağlanmasına, uluslararası ilişkilerin yürütülmesi ile ilgili mevzuat çerçevesinde yardımcı olmak.

m) Ormanların korunması, imarı ve ıslahı ile bakımını sağlamak.

n) Orman sınırlandırılması ve kadastrounu yapmak, vasıf tayini ile Devlet ormanlarına ilişkin kamu yararına irtifak hakkı tesisi ve iznine ait işleri yürütmek.

o) Orman sınırları içerisinde ve yeniden orman rejimine alınacak yerlerde genel ağaçlandırma planı düzenlemek, bu planın gerektirdiği etüt ve proje işleri ile ağaçlandırmaları yapmak veya yaptırmak.

ö) Erozyonu önleyici her türlü tedbiri almak.

p) Devlet ormanları içindeki otlak, yaylak ve kışlakları özel mevzuatına göre ıslah etmek, otlatma amenajman planlarını yapmak veya yaptırmak.

r) Ağaçlandırma yapmak, devamlı ve geçici fidanlıklar kurmak, özel ağaçlandırma yapmak ve fidanlık tesis etmek isteyen gerçek ve tüzel kişileri desteklemek.

s) Devlet ormanları ile tüzel kişiliği haiz kamu kurumlarına ve özel ormanlara ait amenajman planlarını yapmak veya yaptırmak.

ş) Devlet ormanları içinde ve bitişiğinde oturan köylülerin sosyal ve ekonomik gelişmelerini sağlamak maksadıyla bunları her türlü kredi ve yardım kaynaklarıyla desteklemek, orman-halk ilişkilerini geliştirmek ve bu konuda her türlü tedbiri almak.

t) Başka yerlere nakledilecek orman köylülerinin bıraktıkları taşınmazların kamulaştırılmasını sağlamak ve buraları ağaçlandırmak.

u) Yurt içi odun hammadde ihtiyacını karşılamak, odun ve odun dışı orman ürünlerinin ithalat ve ihracatına ilişkin esasları belirlemek, gerektiğinde tohum, fidan ve üretimle ilgili maddeleri ithal ve ihraç etmek.

v) Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları ve orman içi mesire yerleri ile biyolojik çeşitliliğin, av ve yaban hayatı alanlarının tespiti, yönetimi, korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve işlettilmesini sağlamak.

y) Bakanlığın çalışma alanına giren hizmetlere ilişkin olarak, araştırma birimleri ve eğitim merkezleri açmak, yurt içinde ve dışında gerekli personeli yetiştirmek, her çeşit uygulamalı araştırmalarla eğitim, yayın ve yayım çalışmaları yapmak, yaptırmak, dokümantasyon ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak.

2) MADDE 42.- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları [Kanununun](#);

a) 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A/11) numaralı bendinde yer alan; "Çevre Uzman Yardımcıları" ibaresi "Çevre ve Orman Uzman Yardımcıları" olarak, "Çevre Uzmanlığına" ibaresi ise "Çevre ve Orman Uzmanlığına" olarak,

b) "Zam ve Tazminatlar" başlıklı 152 nci maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "A-Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (i) bendinde yer alan "Çevre Uzmanları" ibaresi, "Çevre ve Orman Uzmanları" olarak,

c) (I) sayılı Ek Gösterge Cetveli'nin "I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (h) bendinde yer alan "Çevre Uzmanları" ibaresi, "Çevre ve Orman Uzmanları" olarak,

d) (I) sayılı "Ek Gösterge Cetveli"nin "II- Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendi aşağıdaki şekilde,

	Derece	Ek Gösterge
b) Kadroları bu sınıfa dahil olup, en az 4 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte ve yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre Jeolog, Hidrojeolog, Hidrolog, Jeomorfolog, Jeofizikçi, Fizikçi, Matematikçi, İstatistikçi, Yöneylemci (hareket araştırmacısı), Matematiksel İktisatçı, Ekonomici ve Kimyager unvanını almış olanlarla Teknik Yüksek Öğretmen Okulu mezunları,	1	3000
	2	2200
	3	1600
	4	1500
	5	1200
	6	1100
	7	900
	8	800

Değiştirilmiştir.

3) GEÇİCİ MADDE 2.- Çevre Bakanlığı ile Orman Bakanlığına ait kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde [Kararnamenin](#) eki cetvellerden çıkarılmış ve ekli (I) sayılı listede belirtilen kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde [Kararnamenin](#) eki (I) sayılı cetvele Çevre ve Orman Bakanlığı bölümü olarak eklenmiştir.

Çevre Bakanlığı il müdürlükleri yeni bir düzenleme yapıncaya kadar Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü adı altında faaliyete devam ederler. "İl Çevre Müdürü" kadro unvanı "İl Çevre ve Orman Müdürü" olarak değiştirilmiş, "İl Çevre Müdür Yardımcısı" ile "Bölge Müdürü" ve "Bölge Müdür Yardımcısı" kadro unvanları cetvelden çıkartılmıştır.

Çevre Bakanlığı ve Orman Bakanlığında; Müsteşar, Teftiş Kurulu Başkanı, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanı, Genel Müdür Yardımcısı, 1 inci Hukuk Müşaviri, Personel Dairesi Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı, Yayın Dairesi Başkanı, Çevre Eğitimi ve Yayın Dairesi Başkanı, Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Finansman Dairesi Başkanı, Daire Başkanı, Bakanlık Müşaviri, Özel Kalem Müdürü, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Savunma Sekreteri, Bölge Müdürü, Bölge Müdür Yardımcısı, İl Çevre Müdürü ve İl Çevre Müdür Yardımcısı kadro unvanlı görevlerde bulunanların görevleri, bu Kanunun yayımı tarihinde sona erer. Bunlar en geç bir yıl içerisinde durumlarına uygun boş kadrolara atanırlar. Atama işlemi yapıncaya kadar kurumca ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilirler. Bunlar, yeni bir kadroya atanıncaya kadar, eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali haklarını almaya devam ederler. Söz konusu personelin, atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge, her türlü

zam ve tazminatlar ile diğer mali hakları toplamının net tutarı, eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamı net tutarından az olması halinde, aradaki fark giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir.

Bu Kanunun yayımı tarihinde Çevre Bakanlığı ve Orman Bakanlığına ait kadrolarda bulunanlardan, üçüncü fıkrada sayılanlar hariç kadro ve görev unvanı değişmeyenler Çevre ve Orman Bakanlığına ait aynı unvanlı kadrolara atanmış sayılırlar.

4) MADDE 44.- Bu Kanunun;

a) 42 inci maddesinin (d) bendi 21.10.2001 tarihinde,

b) Diğer maddeleri ise,

Yayımı tarihinde yürürlüğe girer."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 10. ve 11. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Mehmet ERTEN'in katılımlarıyla 26.6.2003 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1) Yasa'nın 2. Maddesinin (h) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, "çevre düzeni planı hazırlama" görevinin Çevre ve Orman Bakanlığı'na verilmesinin hukuk düzeninde bir takım çelişki ve belirsizliklerin ortaya çıkmasına neden olduğu, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın kuruluş ve sorumluluklarının düzenlenmiş olduğu 180 ve 209 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9. maddesi kapsamında çevre düzeni planlarının Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca hazırlanıp onaylandığı, Anayasa Mahkemesi ve Danıştay'ın muhtelif kararlarında da bu durumun ortaya konulmuş olduğu, dolayısıyla "çevre düzeni planları" hazırlatma yetki ve görevinin her iki bakanlığın da görev alanına girmesi sonucunda hukuki belirsizliğe yol açtığı belirtilerek, kuralın Anayasa'nın 2. ve 11. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'da ve ilgili 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluşu ve Görev Esasları Hakkında Kanun'da yer alan düzenlemeler, yasa koyucuya, toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda

bakanlıkların görevlerini belirleme yetkisini vermektedir. Yasa koyucu, Çevre Bakanlığı'nın 1991 yılında kuruluşundan itibaren Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Çevre Bakanlığı arasında yetki çatışmasına neden olan "çevre düzeni planı" hazırlanması, onaylanması ve uygulanması yetki ve görevini iptali istenilen kuralla Çevre ve Orman Bakanlığı'na vermiştir.

Çevre düzeni planı konusunda yetkili olan bakanlığın belirlenerek yetki karmaşasına son verilmesi "kamu yararı" kavramı ile ilgilidir. Hukuk devleti ilkesinin öğeleri arasında yasaların kamu yararına dayanması ilkesi vardır. Bilindiği üzere, bütün kamusal işlemlerin yönelmek zorunda oldukları nihai hedef kamu yararının gerçekleştirilmesidir. Kanunun amaç ögesi bakımından anayasaya uygun sayılabilmesi için kamu yararı dışında bir amaç gözetilmeden çıkarılmış olması gerekir. Bu ilkenin anlamı kamu yararı düşüncesi olmaksızın başka deyimle yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli kişilerin yararına olarak herhangi bir yasa kuralının konulamayacağıdır. Anayasada belirtilen amacı, ya da kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla, yasa koyucunun belli bir sonuca ulaşmak için değişik yolların seçiminde siyasi takdir yetkisine sahip olduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle, çevre düzeni planı hazırlanması konusunda iki bakanlık arasında yıllardır var olan çatışmayı sona erdirmeye yönelik olan düzenleme kamu yararına uygun olup, Anayasa'nın 2. ve 11. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

2) Yasa'nın 42. Maddesinin (d) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36/b maddesinde "Teknik Hizmetler Sınıfı"nın düzenlenmiş olduğu ve bu sınıftaki mesleklerin de yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar, mimar, jeolog, hidrojeolog, jeofizikçi, fizikçi, kimyager, matematikçi, istatistikçi, yöneylemci, şehir plancısı, bölge plancısı olarak belirlenmiş olduğu, bu unvanlara sahip olan devlet memurlarının 1970-1990 yılları arasında eşit özlük haklarına sahip olduğu, 9.4.1990 günlü, 418 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile özlük haklarının ayrıldığı, 418 sayılı KHK'nin Anayasa Mahkemesi'nce iptal edildiği, benzer düzenlemeler içeren 18.5.1994 günlü, 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin de iptal edildiği, bu düzenlemelerle teknik ve fen bilimi veren, temel matematik, fizik ve kimyaya dayalı kariyerlere sahip olarak, aynı kuruluşlarda eşdeğer görevleri yapan fen lisansiyerleri ile mühendis-mimar grubu arasında ayırım meydana getirildiği ifade edilmiştir.

Dilekçede ayrıca, Teknik Hizmetler Sınıfı'nın (a) bendinde yer alan meslek grupları ile (b) bendinde yer alanlar arasında, eğitim düzeyleri ve yaptıkları iş bakımından böyle bir ayırımı gerektirecek fark bulunmadığı, böyle bir ayırımın makul bir nedene dayanmaması, kamu yararını esas almaması ve aynı sınıftaki meslekler arasında farklılıklar yaratması nedenleriyle Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu; 10. maddeye aykırı olan bir düzenlemenin Anayasa'nın 2. ve 11. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." denilerek hukukun temel ilkelerinden olan eşitlik ilkesine yer verilmiştir.

Anayasa'nın bu ilkesi ile aynı hukuksal durumda olan kişilerin aynı kurallara bağlı tutulması, değişik hukuksal durumda olanların ise değişik kurallara bağlı tutulmasının bir aykırılık oluşturmayacağı kabul edilmiştir.

Yasa önünde eşitlik; herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmesi ve bu nedenlerle eşitsizliğe yol açılması Anayasa katında geçerli görülemez. Bu mutlak yasak, birbirinin aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplumların yaratılmasını engellemektedir. Kimi yurttaşların haklı bir nedene dayanarak değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerekli kılabilir. Özelliklere, ayrılıklara dayandığı için haklı olan nedenler, ayrı düzenlemeyi aykırı değil, geçerli kılar. Aynı durumda olanlar için ayrı düzenleme aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, eylemli değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında, yasalara konulan kurallarla değişik uygulamalar yapılamaz. Durumlardaki değişikliğin doğurduğu zorunluluklar, kamu yararı ya da başka haklı nedenlere dayanılarak yasalarla farklı uygulamalar getirilmesi, Anayasa'nın eşitlik ilkesinin çiğnendiğini göstermez.

657 sayılı Kanun'da hizmet sınıfları itibarıyla, özellikle yetenekli eleman temininde karşılaşılan güçlüklerin aşılması amacıyla belli sınıflara öncelik tanındığı gibi; hizmet sınıfları içerisinde de böyle bir tercihin yapılması söz konusu olmuştur. Ek göstergelerin tespitinde, meslek grupları bakımından farklı düzenlemeler öngörülmesi yasa koyucunun takdirindedir.

Eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilebilmesi için bir yasanın aynı hukuksal durumda olanlar arasında bir ayırım veya ayrıcalık yaratması gerekir. Mühendis ya da mimar unvanlı, teknik hizmetler sınıfına mensup Devlet memurları ile yüksek öğrenim görmekle birlikte farklı unvanlarda olan teknik hizmetler sınıfına mensup Devlet memurları aynı hukuksal konumda değildir. Dolayısıyla bu unvanlar arasında ek gösterge farklılıklarının bulunmasının eşitsizliğe yol açtığı ileri sürülemez.

Açıklanan nedenlerle; aynı hizmet sınıfı içerisinde yer almakla birlikte farklı meslek gruplarına farklı ek gösterge tayin edilmesi Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 11. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

3) Yasa'nın Geçici 2. Maddesinin Üçüncü Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, eski görevlerinde iken almakta oldukları mali hakları toplamından daha düşük mali haklar sağlayan bir göreve atanan söz konusu personele ödenecek tazminat miktarının belirlenmesinde ilgilinin eski görevinde en son ayda almakta olduğu mali haklar toplamının baz alındığı oysa, memur maaşlarına zaman içerisinde zam veya başka düzenlemelerle artışların yapıldığı, dava konusu yasal düzenlemenin eski görevinden daha düşük mali haklar sağlayan bir göreve atanan ve aradaki farkın kendilerine tazminat olarak ödenmesi öngörülen kişileri, tazminat miktarının belirlenmesinde ileride yapılacak zamları dikkate almaması nedeniyle mağdur etmekte olduğu, bu nedenle dava konusu yasa kuralının kazanılmış hakların korunması ilkesine ve netice olarak Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan

hukuk devleti ilkesine ve dolayısıyla Anayasa'nın 11. maddesinde yer alan Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kazanılmış haklara saygı ilkesi, hukuk devletinin genel ilkelerinden birisini oluşturmaktadır. Kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bir hakkın, yeni yasadan önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir.

Dava konusu düzenleme ile bir kısım personelin kadrosuz kaldıkları ve bu durumdaki personelin, Bakanlıkta boş bulunan durumlarına uygun kadrolara, bir yıl içerisinde atanacakları ve yeni atandıkları kadrolarda elde ettikleri mali hakların eski kadrolarına bağlı olarak en son ayda almakta oldukları mali haklarından az olması halinde aradaki farkın tazminat olarak ödeneceği öngörülmüştür.

Statü hukukunda, memurlara yapılacak parasal hak ödemeleri bakımından ilgilinin bulunduğu kadronun gözetilmesi esastır. Kadro unvanının değişmesi halinde de özlük hakları, ilgilinin yeni kadro unvanı gözetilerek belirlenmektedir. Bir kadroya ilişkin parasal haklar, kural olarak bir başka kadroda bulunanlar yönünden kazanılmış hak oluşturmamaktadır. Çevre Bakanlığı ve Orman Bakanlığı'nda dava konusu düzenlemede yer alan kadrolarda görev yapmakta iken iki bakanlığın birleşmesi sonucunda kadroları kaldırılan personelin önceki kadro unvanlarına bağlı hakları, halen bulundukları statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş bir hak niteliğinde olmadığından kazanılmış bir hakkın ihlali söz konusu değildir.

Açıklanan nedenle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 11. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

4) Yasa'nın 44. Maddesinin (a) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na 4856 sayılı Kanun'un 42. maddesini (d) bendi ile eklenen (I) sayılı cetvelin "(II) Teknik Hizmetler Sınıfı" başlıklı bölümün (b) bendinin yürürlük tarihinin 21.10.2001 tarihi olarak belirlenmesinin, yargı kararları ile (I) sayılı cetvelin "(II) Teknik Hizmetler Sınıfı" başlıklı bölümün (a) bendinde yer alan daha yüksek ek gösterge rakamlarına göre aylık alanların kazanılmış haklarını korumadığı, bu nedenle de 44. maddenin (a) bendinin Anayasa'nın 2., 10., ve 11. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

527 sayılı KHK ile değiştirilen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na ekli (I) sayılı cetvelin "(II) Teknik Hizmetler Sınıfı" başlıklı bölümün (b) bendinde yer alan şehir plancısı, bölge plancısı, fizikçi, matematikçi, istatistikçi, kimyager, ekonomici ve jeomorfolog ibarelerinin Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmesiyle bu unvanları taşıyan Devlet memurlarına (I) sayılı cetvelin "(II) Teknik Hizmetler Sınıfı" başlıklı bölümün (a) bendinde yer alan ek gösterge rakamları üzerinden aylık ödenmesini sağlamadığı gibi (c) bendinde yer alan "*Kadroları bu sınıfa dahil olup da yukarıda sayılanlar dışındaki yüksek öğrenim mezunları*" için öngörülen daha düşük ek gösterge rakamları üzerinden aylık ödenmesine yol açmıştır. Dava konusu düzenleme yapılırken kuralın yürürlük tarihi öne çekilerek, (I) sayılı

cetvelin "(II) Teknik Hizmetler Sınıfı" başlıklı bölümün (c) bendinde yer alan "*Kadroları bu sınıfa dahil olup da yukarıda sayılanlar dışındaki yüksek öğrenim mezunları*" için öngörülen ek gösterge rakamları esas alınarak aylık ödemesi yapılan Devlet Memurlarına geçmişe yönelik olarak ödeme yapılması olanağı getirilmiştir. Dolayısıyla yürürlük tarihinin geriye çekilmesi kazanılmış hakların kaybedilmesine neden olmadığı gibi, (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin, Teknik Hizmetler Sınıfı bölümünün (b) bendinde yer almakla birlikte, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı sonucunda daha düşük ek gösterge rakamları üzerinden aylık ödenen Teknik Hizmetler Sınıfı'nda yer alan Devlet memurlarına geçmişe dönük ödeme yapılabilmesine olanak sağlamaktadır.

Açıklanan nedenle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 11. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

1.5.2003 günlü, 4856 sayılı "Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un;

1- 2. maddesinin (h) bendinin,

2- 42. maddesinin (d) bendi ile değiştirilen 14.7.1965 günlü, 657 sayılı "Devlet Memurları Kanunu'nun (I) sayılı "Ek Gösterge Cetveli'nin "II Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendinin,

3- Geçici 2. maddesinin üçüncü fıkrasının,

4- 44. maddesinin (a) bendinin,

YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE, 26.6.2003 gününde E. 2003/60, K. 2003/5 (Yürürlüğü Durdurma) ile oybirliğiyle karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

1.5.2003 günlü, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'un;

1- 2. maddesinin (h) bendinin,

2- 42. maddesinin (d) bendi ile değiştirilen 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun (I) sayılı "Ek Gösterge Cetveli'nin "II- Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendinin,

3- Geçici 2. maddesinin üçüncü fıkrasının,

4- 44. maddesinin (a) bendinin,

Esas Sayısı : 2003/60
Karar Sayısı : 2008/97

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, 2.5.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI

Üye	Üye	Üye
Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN	Mustafa YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Cafer ŞAT	A. Necmi ÖZLER	Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye	Üye
Şevket APALAK	Serruh KALELİ